

## BIJLAGE 1 (ledenbrief 'Uitkomsten Buitengewone ALV van 26 september 2008')

### **VNG resolutie 'Vertrouwen en verantwoorden'**

#### **Vertrouwen en verantwoorden: een stap op de goede weg**

Gemeenten zijn de eerste overheid die maatschappelijke vraagstukken signaleert. Zij weten tegen welke problemen hun inwoners aanlopen en zijn het eerste aanspreekpunt voor burgers en bedrijven. Gemeenten dienen voldoende ruimte en middelen te hebben om deze rol optimaal in te vullen en verwachtingen van de burgers waar te maken.

De afgelopen jaren is de versterking van het lokaal bestuur door de VNG krachtig bepleit. Dit heeft geleid tot de vaststelling van het Manifest van de gemeenten in 2006 en de resolutie 'de eerste overheid' in september 2007 waarin telkens werd aangedrongen op meer ruimte voor gemeenten en een grotere autonomie. De uitkomsten van deze discussie zijn vertaald in het gesloten bestuursakkoord 'Samen aan de slag' tussen Rijk en gemeenten. In dit akkoord zijn afspraken gemaakt over een stevige impuls voor decentralisatie van taken naar gemeenten.

De Interbestuurlijke taakgroep gemeenten (commissie d'Hondt) heeft in haar rapport 'Vertrouwen en verantwoorden' voorstellen gedaan voor verdere decentralisatie. De VNG had eerder daartoe het rapport 'Voorzetten voor decentralisatie argumenten en mogelijkheden voor (verdere) decentralisatie van taken naar gemeenten' gepresenteerd. De voorstellen van de Taakgroep vormen nog niet de krachtige impuls die de VNG met het bestuursakkoord voor ogen had. Weliswaar betreffen zij de belangrijkste decentralisatiethema's, maar er is meer mogelijk en nodig. Daarom beschouwt de VNG deze voorstellen als een eerste stap die een vervolg moet krijgen.

Ons uitgangspunt daarbij is glashelder: Gemeenten moeten zelf krachtig genoeg zijn om succesvol invulling te kunnen geven aan een uitgebreid en zwaarder takenpakket en zich daarover helder verantwoorden naar hun inwoners. Wij roepen het Rijk én de provincies op om hen daarvoor de ruimte en het vertrouwen te geven door taken ruimhartig over te dragen en de invulling en verantwoording daarover aan gemeenten zelf over te laten.

#### **Verder met decentralisatie van taken**

Bij krachtige, autonome gemeenten hoort een uitgebreid takenpakket. Hierover moeten met kracht en voortvarendheid afspraken worden gemaakt en uitgevoerd. Bovendien moet onverminderd worden doorgegaan met het verminderen van het aantal specifieke uitkeringen en het gelijktijdig verhogen van de algemene uitkering.

Gemeenten kunnen creatief en met succes nieuwe taken oppakken en vraagstukken in onze samenleving aanpakken. Dit geldt voor grote maar ook voor kleine(re) gemeenten. Bij de toedeling van nieuwe taken wordt dan ook geen onderscheid tussen gemeenten gemaakt. Dat laat onverlet dat de gemeenten voor de uitoefening van die taken zelf kunnen kiezen voor diverse vormen van differentiatie. Ook de VNG kan daartoe voorstellen doen.

Op vier beleidsterreinen moeten zo spoedig mogelijk nieuwe stappen worden gezet:

- Maatschappelijke ondersteuning:  
Nog deze periode moeten onderdelen uit de AWBZ, zoals de MEE-gelden en de activerende en ondersteunende begeleiding worden toegevoegd aan de WMO;
- Jeugd:  
De jeugdzorg wordt zo spoedig mogelijk naar gemeenten gedecentraliseerd zodat op dit terrein het broodnodige integrale beleid gevoerd kan worden. Nog deze kabinetsperiode worden hiervoor de voorbereidingen afgerond zodat in de volgende kabinetsperiode deze taken snel en zorgvuldig kunnen worden overdragen;
- Stedelijke vernieuwing en ruimtelijke ordening:  
De sociale problemen in steden zijn groot en de binnenstedelijke opgaven complex. Het is noodzakelijk dat het kabinet de voorgenomen korting op de extra investeringen in de wijken vanaf 2010 en de halvering van het Investeringsfonds Stedelijke Vernieuwing terugdraait. Ook voor het Besluit Locatiegebonden Subsidies dienen de gelden op ten minste hetzelfde niveau te worden gehandhaafd. De gelden voor de rechtstreekse gemeenten worden rechtstreeks via de decentralisatie-uitkering in het Gemeentefonds verdeeld, mits het Rijk voldoende garantie biedt voor meerjarige financiële zekerheid en blijvende betrokkenheid van het Rijk bij de stedelijke vernieuwing. Verder wordt het aantal rechtstreekse gemeenten vergroot. Voor de ruimtelijke ordening geldt dat voor de lokale situatie gemeenten de verantwoordelijke bestuurslaag zijn. Provincies dienen zich te beperken tot kaderstelling voor bovenlokale ordening.  
De Wgr-plus regelt voor een aantal grootstedelijke regio's een samenwerkingsverband dat tegemoet komt aan de specifieke ruimtelijk-economische problematiek in die regio's. De komende periode wordt de regeling ongewijzigd gecontinueerd, inclusief de BDU.
- Participatie:  
Het participatiefonds wordt verder ontwikkeld tot een breder participatiebudget waar ook de WSW deel van uit maakt, zonder nieuwe schotten en met minder verantwoordingsregels. In het stelsel van sociale zekerheid en arbeidsmarktbeleid krijgen gemeenten de integrale verantwoordelijkheid voor mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt, zoals de commissie Bakker voorstelt.

De VNG roept het kabinet op om op deze vier terreinen de politieke blokkades op te heffen die nu een voortvarende aanpak in de weg staan.

### **Verschuiving van belastingen naar gemeenten**

Bij een groter takenpakket en een grote mate van beleidsvrijheid hoort een grotere financiële armslag. Naast maatregelen in het Gemeentefonds, vraagt dit om een stevig eigen belastinggebied. Daardoor komen betalen en bepalen op lokaal niveau samen en vermindert de financiële afhankelijkheid van het Rijk. Uitbreiding is nodig omdat door verschillende maatregelen in de afgelopen periode het eigen belastinggebied tot een marginale omvang is teruggebracht. Deze uitbreiding dient gepaard te gaan met een evenredige daling van rijksbelastingen, zodat er voor burgers en bedrijven geen sprake is van lastenverzwaring maar van lastenverschuiving. Omtrent deze uitbreiding van het lokale belastinggebied zijn de afgelopen jaren voldoende studies uitgevoerd. Het is nu tijd om besluiten te nemen.

### **Ambities vragen bestuurskracht**

Meer taken en een grotere autonomie vragen om krachtige en transparante gemeenten. Gemeenten moeten sterk genoeg zijn om bestaande en nieuwe taken naar behoren uit te voeren en nemen zelf hun verantwoordelijkheid om periodiek de eigen bestuurskracht te onderzoeken of te meten. Dit doen ze door:

- benchmarking door het verplicht deelnemen van alle gemeenten aan [www.waarstaatjegemeente.nl](http://www.waarstaatjegemeente.nl);
- het werken met onderlinge visitatie, klanttevredenheidsonderzoeken etc.
- het uitvoeren van een bestuurskrachtonderzoek op initiatief en onder regie van de gemeente zelf, waarbij de gemeente opdrachtgever is en de bestuurskrachtmeting betaalt.

Door het adequaat inzetten van deze instrumenten krijgen gemeenten goed zicht op de eigen prestaties en zijn zij in staat te beoordelen of ze over voldoende slagkracht beschikken om de ambitie van eerste overheid waar te kunnen maken. Het is aan de gemeenten zelf welke vorm zij kiezen om hun bestuurskracht te versterken: via de eigen organisatie, middels vormen van regionale samenwerking, centrum- of gastgemeenteconstructies en/of door herindeling. Bestuurskrachtmeting dient in die context plaats te vinden.

### **Meer (zelf)vertrouwen, minder toezicht en verantwoording**

Door de vergroting van het horizontaal toezicht wordt het verticaal toezicht op gemeenten sterk verminderd. Eén toezichthouder is voldoende en specifiek toezicht wordt afgeschaft. De beperking van het toezicht tot één toezichthouder moet ook uitgangspunt zijn in nieuwe wetgeving als de Wet ruimtelijke ordening (Wro), de huisvestingswet, de Wet algemene bepalingen en omgevingsrecht (Wabo), de waterwet, het financieel toezicht en het toezicht op de veiligheidsregio's. De keuze moet zijn: toezicht van het Rijk óf toezicht van de provincie. Generiek toezicht met algemene toezichtinstrumenten, zoals schorsing en vernietiging achteraf en het ingrijpen bij taakverwaarlozing, wordt uitgangspunt. Zo worden gemeenten minder belast en komt een eind aan de lappendeken van toezichtsvormen.